

7 anys» (72, 73, 77 = NCI XLVIII, 51, 55); i en la Cròn del Cerimoniós «partim de Leyda per anar a Çaragoça --- anam *rodejan* per Tamerit e per Litera ---».

Més tard és encara 'donar voltes' sense idea de camí que es faci ni d'enrondar cap paratge: «--- / Axí les hores, en ses dances belles, / lo ritme van seguint de les estrelles / que, en giravolta eterna, *rodejan* la Polar», *Can* I, 23c; «sent una gran remor / ---—Senyora, és el rey Herodes - que *rodeja* la ciutat: / a tots los infants que troba - a tots los vol llevà 'l cap», *Romlo* (segons la versió reco. en el Penedès i en altres dues, potser totes les deu, MilàF, 10 6); «--- lo vent geliu / fa *rodejar* pel sòl les fulles engroguides», *MJampy* (*Lliris, roses y violes collits a les muntanyes de Camigó*, 1911, 68); des de *DTO* 1647 («obliquam insequi viam»).

No són accs. ben diferents de les que presenta el cast. *rodear* en les seves primeres aparicions, no gaire abans dins el mateix S. XIV, en l'Arx de Hita, i aplicat al voltejar dels falcons en una de les llegendes sobre els *Infantes de Lara* etc (*DCEC* IV, 81a54ss.); i avui encara a l'Alt Aragó, a Bielsa, 'on sento *rodájar* referit a les revolucions del fus i al moviment d'una cadira giratòria (1965), o al «hecho de quedarse vigilando el ganado por la noche al raso» a l'Alt Sobrarbe (Bergua, ASatué, 1980), que és també la noció fonamental a la base del substantiu *rodeo* [princ. S. XIII, Berceo].

Més modern és l'ús, transitiu, en el sentit de 'circular, circumvallar', però avalat per bons escriptors de pur llenguatge: «per què els homos, inconstants, / han mudat sa teua sort? / Ja may més d'objectes sants / *rodejada* com abans / et veuràs, per teu conhort», Vicenç Pons (*JMBover*, c. 1596, *BiEscrBal* II, 126 6 4); «los mals que vos *rodejan* ---» en la proclama a Bna. en cat. del napoleònida Augereau («Diario de Bna», 19-III-1810); «*rodejat* de la sombra formidable / que difundeix la mort assoladora», JPuigblanch, 1814, *Lo Temple de la Glòria* (cita en l'*Aribau* de Montoliu, p. 184).

«Me dol trepitjar-ne - lo que ella calciga: / tot quant la *rodeja* - m'atreu i m'encisa», Marian Aguiló, a 1847 (*Antol Po* 1975, p. 40); «uns quants guerrers, a un signe de sa crossa, / *rodejan* de carreus l'immensa Fossa / hont jauen les despulles del gegant / ---», *Can*. IX, 6b; «de marbres *rodejat*» és el *Jardí Senyorial* c. 1905, i «N'Eriell avança, ben *rodejat* de son estol de nobles», Costa i Llobera (ed. *II Cat.*, 1963a; *L'Agre de la terra*, 171); «Ramon de Montbrí --- se *rodejà* de pocs companys y bons», MrnVayreda (*Sang Nova*, 11); «Allà va la ròssa panxegant de l'etern condemnat a mort, *rodejat* de soldats amb la baioneta calada --- el trepig embuatat, la sorda remor de la comitiva --- escales amunt, acompassadament --- l'afusellada sorda --- un tret sol i... el silenci», Coromines (*Reus est mortis*, VII, 127; *O C.*, 546b6f.).

No hi ha, doncs, raons vàlides per sospitar que *rodejar* sigui pres del castellà (*AlcM* seguint el pobre criteri de Careta, *Barbrismes*, 361, inspirat només en el fet que la llengua veïna, més pobra, no disposa dels

nostres quasi-sinònims, *vogir*, *girar* i *voltar*, *voltejar*, *enrondar*). *Rodeig* sí que és un castellanisme (intolerable), com es veu pel sign. [no sols per la data recent, *DTO.*, i encara Lab. li anteposa el desvergonyat *rodeu*, -eo] i ben superflu (*marrada*, *revolt*, *gragonsa*). Però del cat. *rodejar* ha de sortir senzillament el NL *Rodeja* (en tot cas no del NP germ. *Hrodwig* com assegura *AlcM*, i no sols pels greus obstacles fonètics); és nom molt repetit en aquelles comarques, no sols entre Olot i Banyoles, i sempre amb l'article que denuncia un apel·latiu: *lo rodéja*, llocs visurats personalment, d'un vell mas 1k2 a l'O. del poble d'Oix, prop d'una grossa marrada del camí ral de StMiquel de Pera; i d'un altre, a uns 15 km d'allà, 1k5 NE. de Sales de Llierca, prop d'un grm meandre del riu (1985). Bona comprovació del caràcter genuí de *rodejar*.

Rodal adj. només recollit pel *DAG* 'situat a la rodalia d'un paratge': «els pobles *rodals*». Però des d'antic degué quedar fixat en forma substantivada en el sentit de 'petita zona, paratge no gaire extens', que ja tenim, aplicat al cos, en el S. XV: «recepta per a guarir --- tí<n>ya a aquel qui s pert la barba a *rodals*» en el receptari del ves. Micer Joan, de 1466 (*BABL* VII, 439). Avui no és desconegut del cat. estrictament central i comú, especialment, en locucions locatives, com la que ja veiem en Micer Joan, i més encara com «gent d'aquells *rodals*», «anant per aquells *rodals*»: «escampada pel poble i fins per tots aquells *rodals*», Massó Torrents, «diuen que eren uns divuyt pagesos d'aquest *rodals*», NOLLER. Però amb ús més lliure no ha quedat gaire més que en el P. Val., i en amples zones dels dos vessants pirinencs i pre-pirenaics orientals.

No el recollí la tradició lexicogràfica fins a Escrig, 1851: «*rodal*: circuito, redonda o comarca; el *rodal* o troç de terra que's distingueix de les immediates per alguna circumstància: *mancha*; el *rodal* en los sembrats y maturrals de gra o plantes molt espesses y juntes; *manchón*; *rodala(d)a*: rodal, 2.ª acc.»; i *DAG*: «gorg o clot en un riu, on l'aigua és fonda, Voló; rotllo, rodalia, Cerdanya». En efecte enlloc no és tan vivaç com en el domini cerdà-rossellonès. «Allí me va succeir 'xo, / en tal *rodal* vai veure allò / ---», Saisset (*Catal. d. R.*, 204, i 107 cf. sobre *remolar* a *REMOR*) i també amb aplicació com la de Micer Joan: «me s'apropa, s'acata, i me palpa la cama; / en el matei *rodal* sempre anava palpat / ---» (*Perpiny.*, 42). L'atribució al Voló no s'ha de pendre com a restricció, potser només per una pregunta que faria Ag pel pasatge de les Rondalles de Verdaguier «el pescaire se'n torna a pescar en el mateix *rodal*», car a l'Estany de Salses ho apliquen als paratges de pesca que distribueixen els *proboms* (veg. *PROU*) del Barcarès (1960).

En el domini ross. ho tinc anotat de pertot: «és un *rodal* que en diuen Valmunt» Llo. No sols hi té el sentit vague de 'paratge' sinó que sovint hi ve a ser l'equivalent del que en cat. or, prop de la costa se'n diu un 'veral', i Princ. endins i en el P. Val., una 'partida', en tant que divisió important del territori d'un municipi: «la *Creu Esfaçada* és un *rodal* que els d'Ai-